

УДК 342.922:325.254.2:365.28

М.П. Кобець,
кандидат юридичних наук,
заступник начальника відділу
ДНДІ МВС України, м. Київ,
ORCID ID 0000-0001-6725-8469

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА ЖИТЛО ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ ПІД ЧАС РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНИХ ЖИТЛОВИХ ПРОГРАМ

Стаття присвячена дослідженню проблемних питань забезпечення права на житло внутрішньо переміщених осіб під час реалізації державних житлових програм. Досліджено адміністративно-правове забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб на житло в Україні. Проаналізовано забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб під час реалізації державних житлових програм в Україні, умови та механізм участі внутрішньо переміщених осіб в державних житлових програмах. Звертається увага на відсутність державних програм забезпечення внутрішньо переміщених осіб безкоштовним соціальним житлом. Потребує впровадження чіткий та дієвий механізм відшкодування коштів за втрачене під час проведення антитерористичної операції житло.

Ключові слова: внутрішньо переміщені особи, державні житлові програми, право на житло, адміністративно-правове забезпечення, фінансування державних житлових програм.

Статья посвящена исследованию проблемных вопросов обеспечения права на жилье внутренне перемещенных лиц при реализации государственных жилищных программ. Исследовано административно-правовое обеспечение прав внутренне перемещенных лиц на жилье в Украине. Проанализировано обеспечение прав внутренне перемещенных лиц при реализации государственных жилищных программ в Украине, условия и механизм участия внутренне перемещенных лиц в государственных жилищных программах. Обращается внимание на отсутствие государственных программ обеспечения внутренне перемещенных лиц бесплатным социальным жильем. Необходимо внедрение четкого и действенного механизма возмещения средств за утраченное во время проведения антитеррористической операции жилье.

Ключевые слова: внутренне перемещенные лица, государственные жилищные программы, право на жилье, административно-правовое обеспечение, финансирование государственных жилищных программ.

З початку окупації Криму та збройного конфлікту на території Донецької, Луганської областей Україна зіткнулася із новим явищем – масовим внутрішнім переміщенням населення. З початку внутрішнього переміщення Україна повільними, невпевненими кроками реалізує політику щодо стабілізації ситуації в зонах конфліктів, гарантування конституційних прав та забезпечення переміщених осіб. Серйозним викликом для внутрішньо переміщених осіб продовжує бути забезпечення житлом. Але на четвертому році конфлікту держава все ще демонструє відсутність комплексних державних програм з пільгового кредитування, будівництва, відновлення або придбання нового житла для постраждалого населення. На виконання Комплексної державної програми щодо підтримки, соціальної адаптації та реінтеграції ВПО [1], якою передбачений ряд заходів, спрямованих на врегулювання питань забезпечення

житлом, в 2016–2017 роках. Лише в березні 2017 року “Ощадбанк” запровадив програму пільгового кредитування внутрішньо переміщених осіб у вигляді гривневого кредиту в межах 90 % від вартості житла, що придбається, на строк від одного року до 30 років під 20 % річних [2]. Позитивним в цьому стало те, що ініціатором кредитування виступив державний банк, проте умови кредитування житла не відповідають реальним можливостям цієї категорії осіб.

Нормативні акти, що регламентують забезпечення соціальним житлом та житлом для тимчасового призначення, не гарантують отримання соціального житла найбільш соціально уразливими категоріями внутрішньо переміщених осіб (багатодітні, з інвалідністю, пенсіонери, особи похилого віку) та осіб, які опинилися у скрутному становищі, що тимчасово не дозволяє їм самостійно винаймати житло. Діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, які є внутрішньо переміщеними особами, також не можуть стати на квартирний облік після досягнення 16 років. Частка осіб, які звертались за допомогою у тимчасовому житлі, загалом по областях є незначною (у середньому 7,5 % від їх загальної кількості), хоча самостійне вирішення проблеми забезпечення житлом, як бачимо, є досить проблематичним [3]. Також не створені сприятливі умови надання кредитів на придбання земельних ділянок, придбання та будівництво житла, що могло б допомогти вирішити житлове питання самостійно. Положення Закону України “Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб”, які спрямовані на таке сприяння, не кореспондуються з іншими нормативно-правовими актами і не працюють. Одним із небагатьох досягнень законодавця у сфері забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб є надання можливості деяким категоріям громадян стати на квартирний облік. За загальним правилом, на квартирний облік беруться громадяни, які потребують поліпшення житлових умов, але зареєстровані та постійно проживають у такому житлі. Проте з кінця 2016 року Урядом були передбачені спрощені умови для можливості отримання житла у безстрокове користування для внутрішньо переміщених осіб з числа інвалідів війни, членів їх сімей та сімей загиблих [4].

Огляд наукової літератури засвідчив, що проблемні питання забезпечення прав громадян є досить актуальними. Загальнотеоретичні питання забезпечення прав у різних аспектах, в тому числі й права на житло, досліджували В.Б. Аверьянов, І.Л. Бородин, М.А. Бояринцева, Р.А. Калюжний, В.К. Колпаков, Е.В. Кузьменко, О.І. Малиновська, В.Ю. Римаренко, Н.В. Тиндик, І.А. Ієрусалимова, О.М. Гумін, Е.В. Пряхін, О.Ф. Скакун, Н.В. Цвик, В.В. Плиська, А.Ю. Олійник, Ж.М. Пустовіт, В.В. Радзиєвская, П.М. Рабинович та інші. Правовим питанням сучасного стану розвитку житлового фонду України як цілісної системи, його класифікації та реалізації права на житло приділяли увагу такі вчені, як: О.Є. Аврамова, М.К. Галянтич, Є.О. Мічурін, С.О. Сліпченко, Т.Д. Суярко, Т.М. Тилик та інші.

Для належного врегулювання питань забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб в Україні протягом всього періоду внутрішнього переміщення населення прийнято низку ключових нормативно-правових документів, якими гарантовано дотримання прав, свобод та законних інтересів внутрішньо переміщених осіб відповідно до Конституції та законів України, міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Основою адміністративно-правового забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб в Україні став Закон України від 20 жовтня 2014 р. “Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб”. Саме цей закон підтвердив задекларовані статтею 47 Конституції України гарантії забезпечення державою конституційного права внутрішньо переміщених осіб – громадян України на житло.

Незважаючи на те, що питання внутрішнього переселення поставали в світі неодноразово, Україна шукає свій шлях вирішення питання забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб.

Зарубіжний досвід вказує, що кожна країна вирішувала питання забезпечення житлом переселенців по своєму. Так, в Азербайджані відповідно до закону від 1992 року “Про статус біженців та вимушених переселенців” внутрішньо переміщені особи можуть отримати безпроцентний кредит на 10 років, земельну ділянку в користування, при самостійній купівлі житла звільняються від нотаріального мита. І такі норми згідно з законом мають діяти впродовж 3-х років після забезпечення умов для повернення переселенців до місць їх постійного проживання. Реалізація права на житло була закріплена в Державній програмі з покращання житлових умов й підвищення рівня зайнятості та ще в 200 законодавчих документах. А фінансування заходів Програми збільшено в десять разів і за рахунок державного бюджету. Треба зазначити, що внутрішньо переміщені особи мають право лише на тимчасове користування житлом і землею.

Грузія пішла іншим шляхом, не приділяючи достатньої уваги на початку переселення, вона стикнулася з дуже гострою проблемою. У 2006 році було прийнято важливий закон “Про майнову реституцію і компенсацію особам, які постраждали в результаті конфлікту”, а в 2014 – нова редакція закону “Про внутрішньо переміщених осіб”. Прийнято так званий План дій, у якому передбачено пошук довготривалих рішень забезпечення житлом (наприклад, визначений порядок передачі переселенцям у приватну власність житлових площ). Фінансування збільшено втричі, визначені критерії пріоритетності надання житла різним категоріям переселенців.

У Молдові, яка вже не згадує про переселенців десятиліття, було передбачено компенсацію шкоди, заподіяної майну, та встановлено п'ятирічний термін надання постійного житла. Для осіб, які проживали в готелях, санаторіях чи орендували житло, передбачалось грошова компенсація. Виконання зазначених рішень покладалось на місцеві органи влади та окремі міністерства, де були створені спеціальні підрозділи з питань міграції. У 2004 році затверджений План дій, що не передбачав безкоштовного надання житла, а відкривав пільгову кредитну лінію на 25 років у комерційних банках [5].

У нашій країні теж є досвід забезпечення прав переселенців, чомусь забутий владними структурами. Забезпечення прав осіб, які постраждали від аварії на Чорнобильській АЕС. Переселення, забезпечення тимчасовим житлом, харчуванням, постійним житлом, адаптація, працевлаштування, медичне забезпечення і грошова допомога. Усе це наша країна вже проходила. Чисельність чорнобильців на порядок менша, ніж внутрішньо переміщених осіб з Криму та Східного регіону, і вони потребували менше коштів. Але, як показує міжнародний досвід, чим раніше держава зверне свою увагу на проблеми внутрішньо переміщених осіб, тим дешевше це обійдеться для країни в цілому, як в економічному, соціальному, так і в безпековому плані [6]. Проблема не зникне через рік чи два, вона потребує довгострокового вирішення.

З метою розвитку державних гарантій забезпечення житлом громадян, які потребують соціального захисту у зв'язку з внутрішнім переміщенням, неодноразово приймалися нормативно-правові акти для забезпечення практичної реалізації соціально-економічних прав внутрішньо переміщених осіб, серед них:

постанова Кабінету Міністрів України від 26 серпня 2015 р. № 636 “Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України” (щодо обліку внутрішньо переміщених осіб та адресної допомоги);

розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2015 р. № 1393-р “Про затвердження Плану дій щодо реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року”;

постанова Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2015 № 1094 р. “Про затвердження Комплексної державної програми щодо підтримки, соціальної адаптації та реінтеграції громадян України, які переселилися з тимчасово окупованої території

України та районів проведення антитерористичної операції в інші регіони України, на період до 2017 року”;

Закон України від 24 грудня 2015 р. № 921-VIII “Про внесення змін до деяких законів України щодо посилення гарантій дотримання прав і свобод внутрішньо переміщених осіб”;

постанова Верховної Ради України від 31 березня 2016 р. № 1074-VIII “Про Рекомендації парламентських слухань на тему: “Стан дотримання прав внутрішньо переміщених осіб та громадян України, які проживають на тимчасово окупованій території України та на тимчасово неконтрольованій території в зоні проведення антитерористичної операції”;

постанова Кабінету Міністрів України від 8 червня 2016 № 365 р. “Деякі питання здійснення соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам”;

постанова Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2016 р. № 861 “Про внесення змін до постанов Ради Міністрів УРСР і Укрпрофради від 11 грудня 1984 р. № 470 і Кабінету Міністрів України від 29 січня 2003 р. № 117” (про взяття на квартирний облік внутрішньо переміщених осіб);

постанова Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 № 964 р. “Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України” (про допомогу на оплату житлово-комунальних послуг);

постанова Кабінету Міністрів України від 13 вересня 2017 № 689 р. “Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України” (про надання щомісячної адресної допомоги на оплату житлово-комунальних послуг);

розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 листопада 2017 р. № 909-р “Про затвердження Стратегії інтеграції внутрішньо переміщених осіб та впровадження довгострокових рішень щодо внутрішнього переміщення на період до 2020 року”;

постанова Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 № 20 р. “Про внесення змін до порядків, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 31 березня 2004 р. № 422” (зміни до Порядку надання і користування житловими приміщеннями з фондів житла для тимчасового проживання);

Закон України від 8 лютого 2018 № 2279-VIII р. “Про внесення змін до деяких законів України щодо захисту житлових прав дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа” тощо.

Ці документи згідно з конституційними положеннями мали забезпечити права громадян шляхом надання житла безоплатно або за доступну для них плату відповідно до закону державою та органами місцевого самоврядування.

Виконуючи свої зобов'язання щодо забезпечення права на житло перед громадянами, які зазнали внутрішнього переміщення, держава розпочала реалізацію державних програм, які передбачили додаткові можливості отримання доступного житла соціально незахищеними громадянами, в тому числі внутрішньо переміщеними особами.

Програма “Доступне житло”, що діє в межах Державної цільової соціально-економічної програми будівництва (придбання) доступного житла на 2010–2017 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 11 листопада 2009 р. № 1249, передбачає забезпечення громадян доступним житлом шляхом надання державної підтримки відповідно до п. 4 Порядку забезпечення громадян доступним житлом, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11 лютого 2009 р. № 140. Учасникам цієї програми державна підтримка надається шляхом: сплати за рахунок державного та /або місцевого бюджету 50 % вартості нормативної площі доступного житла за умови внесення учасником інших 50 % вартості на свій поточний рахунок, відкритий в уповноваженому банку, та (або) надання уповноваженими банками пільгового іпотечного житлового кредиту на строк до 30 років.

Відповідно до ухваленого 16 березня 2017 року Закону України № 1954-VIII “Про внесення змін до статті 4 закону “Про запобігання впливу світової фінансової

кризи на розвиток будівельної галузі та житлового будівництва” щодо реалізації державних житлових програм”, з 9 квітня 2017 року запрацював механізм пільгового придбання житла. Цей документ передбачив додаткові можливості вирішення проблеми житла для сімей внутрішньо переміщених осіб шляхом їх участі у програмі “Доступне житло”.

З метою реалізації прийнятого закону 22 вересня 2017 року набрала чинності постанова Кабінету Міністрів України № 708 “Про внесення змін до порядків, затверджених постановами Кабінету Міністрів України від 11.02.2009 р. № 40 і від 29.02.2012 р. № 193”, доповнивши Порядок забезпечення громадян доступним житлом і Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання державної підтримки для будівництва (придбання) доступного житла, та визначивши умови пільгового придбання житла внутрішньо переміщеними особами.

І саме реалізація цієї постанови включила в дію механізм доступу внутрішньо переміщених осіб до отримання доступного житла. До внесення змін до Порядку забезпечення громадян доступним житлом нездоланною перепорою для цієї категорії була вимога перебування на квартирному обліку, так як для її реалізації було необхідно подати довідку про зняття з обліку за попереднім місцем реєстрації, яке знаходилося на непідконтрольній території України. Відповідно, внутрішньо переміщені особи, які проживали на тимчасово окупованій території, не можуть отримати цей документ. Тому виключення з Порядку забезпечення громадян доступним житлом вимоги обов’язкової постановки на квартирний облік фактично забезпечило реальну участь внутрішньо переміщених осіб у Державній програмі “Доступне житло”, тобто реалізувало задекларовану державою у статті 47 Конституції України підтримку громадянам, які потребують соціального захисту, в отриманні житла за доступну для них плату. При цьому законодавець керувався тим, що квартирний облік – це той інструмент, який може бути застосований при наданні житла соціального (безкоштовного). А у рамках зазначеної програми цього не відбувається.

Але основними умовами участі в програмі для цієї категорії осіб стали:

відсутність у власності житла, крім того, що розташоване на території, визначеній тимчасово окупованою територією відповідно до Закону України від 15.04.2014 № 1202-VII “Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України”, та на території населених пунктів, визначених у переліку населених пунктів, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження, та переліку населених пунктів, що розташовані на лінії зіткнення, затверджених розпорядженням Кабінету Міністрів України від 07.11.2014 № 1085-р, або мати у власності житло на підконтрольній Україні території, площа якого не перевищує 13,65 кв. метра на одну особу;

неперевищення середньомісячним грошовим доходом всіх членів сім’ї, у розрахунку на одну особу, п’ятикратного розміру середньомісячної заробітної плати у відповідному регіоні, розрахованої згідно з даними Держстату. При цьому до розрахунку середньомісячного доходу законодавець включив всі види виплат (заробітну плату, пенсію, соціальну та матеріальну допомогу, стипендію та інші соціальні виплати, дохід від підприємницької, наукової, викладацької, творчої діяльності та іншої незалежної професійної діяльності, усі види винагород, грошове забезпечення військовослужбовців, дивіденди, відсотки, роялті, дохід від відчуження цінних паперів і корпоративних прав тощо).

Треба зазначити, що наявність у власності внутрішньо переміщеної особи земельної ділянки або непридатного до проживання житла, підтвердженого актом технічного стану, на підконтрольній території України, а також житла зруйнованого в результаті проведення антитерористичної операції, не є перешкодою для участі в програмі.

При дотриманні висунутих умов особі-учаснику програми запропонують обрати житловий об’єкт і підписати договір із забудовником та відповідальною за реалізацію

програми установою про управління коштами. Після цього в державі є 5 днів на внесення своєї частини державної підтримки, в особи – 15 днів на внесення своєї частки. Якщо в особи-учасника на момент надання пропозиції відсутні кошти на оплату 50 % вартості запропонованого житла, можливість придбання передається наступному в черзі учаснику. При цьому особа, яка не має коштів з черги не видаляється і в її кінець не переноситься, а кожного наступного разу, коли виділяються гроші на реалізацію програми, їй пропонується знову взяти участь. Якщо у родини під час очікування своєї черги народилася дитина і сім'ї належить житло вже іншою площею, необхідно знову надати відповідні документи і внести зміни до електронного реєстру про необхідність отримання квартири з більшою площею.

Незважаючи на доступність до участі в програмі соціально незахищених категорій населення, реалізація цієї житлової програми викликає сумніви.

Слід зазначити, що окремі регламентуючі норми обмежують доступність реалізації житлової програми для внутрішньо переміщених осіб. Так, відповідно до Порядку забезпечення громадян доступним житлом об'єктом фінансування може бути лише об'єкт житлового будівництва чи квартира в об'єкті житлового будівництва, тобто об'єктом нерухомості програми може бути лише первинне житло, яке дорожче; учасник програми обирає квартиру з Переліку об'єктів житлового будівництва, визначеного міжвідомчої комісією Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, відповідно до місця своєї реєстрації/ проживання (перебування); компенсація від держави обмежується граничною вартістю 1 кв. метра загальної площі житла для населеного пункту за місцем розташування житла. Проте в разі, коли визначена забудовником вартість 1 кв. метра загальної площі житла перевищує граничну вартість 1 кв. метра житла, яке покриває програма, громадянин має сплатити різницю вартості за власний рахунок.

Ураховуючи, що внутрішньо переміщена особа для участі у програмі надає довідку для визначення її платоспроможності, в якій підтверджує мінімальність середньомісячного доходу всіх членів сім'ї з розрахунку на одну особу, який має не перевищувати граничний, то, відповідно, з таким рівнем доходу вона не може розраховувати на отримання кредитних коштів для внесення своєї частки внеску (50 %). Механізм відшкодування коштів за втрачене під час проведення антитерористичної операції житло не працює. Тобто, звідки вона має взяти кошти на погашення своєї частки, не відомо.

Але основною проблемою ефективної реалізації житлової програми є недостатність її фінансування. Невирішеними залишаються проблеми можливості отримання кредитів внутрішньо переміщеними особами на внесення 50 % внеску, а також вибір об'єктів нерухомості та фактичне завершення будівництва житла.

На жаль, фінансування державних житлових програм здійснюється за залишковим принципом, тому реалізація житлових програм відбувається головним чином за рахунок співпраці з органами місцевого самоврядування та державними адміністраціями в регіонах. Фінансування житлових програм досі не віднесено законодавцем до захищених статей держбюджету, а це призводить до систематичного недофінансування житлових програм. Наприклад, при запиті на програму “Доступне житло” в 1 млрд грн на 2018 рік у бюджеті передбачили лише 100 млн грн.

Але дотримання встановлених вимог для участі в житловій програмі – не головна проблема для цієї категорії громадян. Після подачі відповідних документів дані особи-учасника потрапляють до єдиного електронного реєстру, де кожен, до речі, може переглянути свою історію і відстежити порядок черги.

Ураховуючи, що черга формується за фактом подання документів та є загальною для всіх учасників програми, тобто громадяни, які перебувають на загальному квартирному обліку, внутрішньо переміщені особи, учасники антитерористичної операції складають загальну чергу, то дочекатися державної допомоги майже неможливо.

Наприклад, на початок 2018 року вже більше 3000 громадян зареєструвалися в регіональних управліннях для участі у програмі. Однак, ураховуючи виділені цього року кошти, їх вистачить лише на близько 300 родин. Таким чином, якщо фінансування залишиться на такому ж рівні, то очікувати своєї черги прийдеться близько 10 років.

А якщо врахувати, що внутрішньо переміщених осіб в Україні близько півтори тисячі, ще близько десяти тисяч ветеранів антитерористичної операції і більше шестисот тисяч українців стоять у черзі на покращення житлових умов, то скористатися програмою мають право понад півтора мільйона українців.

Тому про комплексне розв'язання житлових проблем громадян України – внутрішньо переміщених осіб на сьогодні не йдеться.

Крім часткового фінансування програми “Доступне житло”, уряд тільки один раз за 2017 рік виділив Міністерству з питань тимчасово окупованих територій субвенцію в 17 млн грн для купівлі житла. Її видаватимуть переселенцям у тимчасове користування у Маріуполі, Покровську, Дружківці в Донецькій області та Сєвєро-донецьку в Луганській області.

А щодо продовження державної програми “Доступне житло” до 2023 року підготовлений лише проект акта Кабінету Міністрів України, який на цей час не ухвалений.

Підсумовуючи, слід зазначити, що впровадження та реалізація державних житлових програм для внутрішньо переміщених осіб є нагальною проблемою забезпечення державою прав соціально незахищеної категорії громадян. Незважаючи на спрощення умов участі у впроваджених державою програмах, залишаються не вирішеними питання отримання кредитів внутрішньо переміщеними особами на внесення 50 % внеску, розширення вибору об'єктів нерухомості, забудовників, уповноважених банків та фактичного завершення будівництва житла. Але головною проблемою залишається недофінансування державою житлових програм, що фактично обмежує кількість внутрішньо переміщених осіб реально забезпечених житлом. Звертається увага і на відсутність державних програм забезпечення внутрішньо переміщених осіб, соціальним житлом. Потребує впровадження чіткий та дієвий механізм відшкодування коштів за втрачене під час проведення антитерористичної операції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про затвердження Комплексної державної програми щодо підтримки, соціальної адаптації та реінтеграції громадян України, які переселилися з тимчасово окупованої території України та районів проведення антитерористичної операції в інші регіони України, на період до 2017 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 16.12.2015 № 1094. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248739241> (дата звернення: 25.03.2018).

2. Умови пільгового кредиту. URL: <http://www.oschadbank.ua/ua/private/loans/na-zhitlo-dlyavnutrishno-peregemishchenikh-osib/> (дата звернення 24.03.2018).

3. Звіт національної системи моніторингу ситуації з внутрішньо переміщеними особами. Квітень 2017. URL: http://www.iom.org.ua/sites/default/files/nms_report_march_2017_ukr_new.pdf (дата звернення: 23.03.2018).

4. Актуальний стан забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб в Україні. Доповідь представлена до Універсального періодичного огляду Організації Об'єднаних Націй. Двадцять восьма сесія Ради з прав людини ООН. 2017 – С. 8. // Національна асамблея людей з інвалідністю. URL: http://naiu.org.ua/wp-content/uploads/2017/10/UPR_IDP_ukr.pdf (дата звернення: 24.03.2018).

5. *Малиновська О.А.* Шляхи вирішення проблеми внутрішніх переміщених осіб: деякі уроки із зарубіжного досвіду. Аналітична довідка. Серія “Соціальна політика”. № 9. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/1609/> (дата звернення: 24.03.2018).

6. *Криволапчук В.О., Проценко Т.О., Рядінська В.О.* та ін. Правовий статус внутрішньо переміщених осіб в Україні: монографія / за заг. ред. М.Г. Вербенського. К.: ДНДІ МВС України, 2016. С. 101–103.

REFERENCES

1. “About Approval of the Integrated State Program for Support, Social Adaptation and Reintegration of Ukrainian Citizens Who Moved from the Temporarily Occupied Territory of Ukraine and Areas of Anti-Terrorist Operation to Other Regions of Ukraine for the Period up to 2017”: Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 16.12.2015 No 1094. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248739241> (application date: 25.03.2018).
2. Conditions of Preferential Credit. URL: <http://www.oschadbank.ua/ua/private/loans/na-zhitlo-dlyavnutrishno-peremishchenikh-osib/> (application date: 24.03.2018).
3. Report of the National System for the Monitoring of the Situation of Internally Displaced Persons. April 2017. URL: http://www.iom.org.ua/sites/default/files/nms_report_march_2017_ukr_new.pdf (application date: 23.03.2018).
4. “Current State of Ensuring the Rights and Freedoms of Internally Displaced Persons in Ukraine”: the Report submitted for the Universal Periodical Review of the United Nations. Twenty-Eighth Session of the UN Human Rights Council. 2017. P. 8 / National Assembly of People with Disabilities. URL: http://naiu.org.ua/wp-content/uploads/2017/10/UPR_IDP_ukr.pdf (application date: 24.03.2018)
5. *Malynovska, O.A.*, “Ways of Solving the Problem of Internally Displaced Persons: Some Lessons from Foreign Experience. Analytical Reference. Series “Social Policy”. No 9. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/1609/> (application date: 24.03.2018).
6. *Kryvolapchuk, V.O., Protsenko, T.O., Riadinska, V.O.* and others, 2016, “Legal Status of Internally Displaced Persons in Ukraine”: monograph / edit. M.G. Verbenskyi. 402 p., 101–103.

UDC 342.422:325.254.2:365.28

M.P. Kobets,Candidate of Law, Co-Head of the Department
of the State Research Institute MIA Ukraine, Kyiv,
ORCID ID 0000-0001-6725-8469**THE ISSUES OF THE RIGHT TO HOUSING OF INTERNALLY
DISPLACED PERSONS WHILE THE IMPLEMENTATION OF STATE
HOUSING PROGRAMS**

Paper studies several issues of ensuring the rights to housing of internally displaced persons at the time of the implementation of state housing programs. The administrative and legal groundwork of the rights of internally displaced persons to housing in Ukraine is investigated. The analysis of the legal groundwork of the rights of internally displaced persons at the time of the implementation of state housing programs in Ukraine is carried out; the conditions and mechanism of participation of internally displaced persons in state housing programs are considered.

Despite the availability of the abovementioned programs for socially unadjusted groups their implementation is controversial.

It should be mentioned that several regulations limit the availability of housing programs for internally displaced persons. Thus, in accordance with the procedure for providing citizens with affordable housing, the object of financing can only be an object of housing building or an apartment in a housing project, that is, the real estate program may only serve primary housing, which is more expensive; the participant of the program chooses an apartment from the List of Residential Buildings defined by the interdepartmental commission of the Ministry of Regional Development, Building, Housing and Communal Services of Ukraine, according to the place of its registration / residence; the state compensation is limited by a boundary value of 1 square meter of the total housing area for the settlement.

However, in cases when the builder determines the cost of 1 sq. meter of the total area of housing as one exceeding the boundary cost of 1 sq. km. covered by the program, a citizen has to pay the difference of cost at his own expense.

It has been stated that the main problem still remains the underfunding of housing programs by the state that actually limits the number of internally displaced persons who are actually provided with housing.

Attention is drawn to the lack of state programs for providing internally displaced persons with free social housing.

A clear and effective mechanism for the replacement of value of housing lost at the time of the anti-terrorist operation is needed.

Keywords: internally displaced persons, state housing programs, housing right, administrative and legal support, financing of state housing programs.

Отримано 02.04.2018